

Volledig Beschermd Thuis met eigen regie

Kristine Durksz van Per Saldo, met medewerking van Karin van Asseldonk (pgb-ambassadeur en innovator op het gebied van Beschermd Wonen thuis) en van Rudy de Jager (gemeente Wageningen) – verslag Willeke van den Hoek (Per Saldo en Taskforce GGZ)

Wat is eigenlijk Beschermd Wonen en wat zegt de wet daarover?

Tot een paar jaar geleden zaten mensen die Beschermd Wonen nodig hadden in de AWBZ-GGZ C. Dit betekende recht op verblijf met een beschermende woonomgeving zonder behandeling. De indicaties waren lang en konden ook met een pgb.

Bij de transitie is er voor gekozen deze groep onder te brengen bij de 43 Centrumgemeenten (in de WMO). Dit omdat bij deze gemeenten al de Maatschappelijke Opvang ondergebracht was. De doelgroep voor Maatschappelijke Opvang (o.a. verslaafden en daklozen) komt deels overeen met de doelgroep voor Beschermd Wonen. Anders dan de AWBZ is de WMO gericht op uitstroom.

Wetsartikel 1.1.1, lid 1 van de WMO 2015 zegt over Beschermd Wonen:

Wonen in een accommodatie van een instelling met daarbij horend toezicht en begeleiding, gericht op het bevorderen van de zelfredzaamheid en participatie, het psychisch functioneren, de stabilisatie van het psychisch ziektebeeld en het voorkomen overlast en gevaar. Voor personen met psychische of psychosociale problemen die niet in staat zijn zich te handhaven op eigen kracht...

De eerste zin kan voor problemen zorgen voor mensen die werkelijk Beschermd Wonen thuis willen. De interpretatie van die eerste zin hangt erg af van de lokale invulling. In de memorie van toelichting en ook in de uitleg van de Staatssecretaris geven aan dat er veel mag. Beschermd Wonen is immers altijd een maatwerkvoorziening. Voor mensen bij wie wonen in een instelling niet past, moeten andere oplossingen mogelijk zijn: maatwerk

Karin van Asseldonk over het Groene Hofje

Karin heeft drie jongens met autisme, zij wonen reeds 10 jaar in het huis van de burens, dat ze destijds gekocht hebben. Reden was dat er maatwerk nodig was. Alle drie konden ze niet functioneren in een woongroep. De extra ruimte bood veel oplossing, het is fijn dat ze zo gewoond hebben. Karin heeft destijds haar werk opgezegd en veel tijd gestoken in mantelzorg. Daarnaast hebben ze ook vakantie- en weekendopvang voor andere jongeren verzorgd en werkt ze als coach voor andere jongeren. Dit alles heeft ook mooie vriendschappen opgeleverd voor de jongens.

Ondertussen zijn de jongens volwassen en willen op zichzelf gaan wonen. Dat is ingewikkeld want via RIBW zijn er niet echt geschikte plekken te vinden. Karin vindt het belangrijk dat haar zoons veel invloed kunnen houden op hun eigen leven. De kinderen zijn nog volop in ontwikkeling. De oudste twee hebben een Beschermd Wonen indicatie, de jongste een indicatie voor begeleiding.

Samen met een groep ouders en de jongeren ontwikkelen ze een plan: 'het Groene Hofje'. Dit is een klein woonprojectje, met ongeveer 11 huisjes (voor elke jongere een huisje) en een gezamenlijke ruimte waar gekookt kan worden. Ze willen er met zijn allen gaan wonen, dus de ouders gaan ook mee. Het wordt een community waarin milieu en groen belangrijk

zijn (zonder gas, veel zonnepanelen, enz). Er moeten jongeren kunnen wonen met weinig geld. Er is veel vrijheid en toch 24 uur per dag begeleiding door een combinatie van mantelzorg en professionele zorg. Gemeente Wageningen staat er positief tegenover.

Rudy de Jager, gemeente Wageningen

Beschermd Wonen is in de decentralisatie bij gemeente Ede terecht gekomen. In overleg met Ede is Wageningen begonnen met een pilot waarin ze zelf de toekenningen doen. Per 1 januari is de pilot uitgebreid waardoor Wageningen zowel toekenning als realisatie zelf ter hand pakt. Over een aantal jaren gaan alle gemeenten in Nederland zelf het beleid voor Beschermd Wonen ter hand nemen en Wageningen loopt daarop vooruit.

In Wageningen wordt beleid gemaakt zoveel mogelijk samen met inwoners. Met woningbouwcorporaties zijn afspraken gemaakt die doorstroming stimuleren. Het plan voor het Groene Hofje past in allerlei beleid omdat ze graag meer kleinschalige initiatieven willen en bovendien is het klimaatneutraal en duurzaam.

Het initiatief zal waarschijnlijk met een pgb gefinancierd worden. Zorg in Natura zou ook prima zijn, maar als dat niet kan, dan is pgb een manier om dit vernieuwende initiatief toch mogelijk te maken.

Vragen:

1. MOET dit Beschermd Wonen heten? Rudy: we willen kijken wat een inwoner nodig heeft en dat bieden, dan is de vraag uit welke pot de kosten komen minder relevant.
2. Hoe komen jullie aan het budget voor Beschermd Wonen?: Wageningen krijgt het van centrumgemeente Ede.
3. Hoe overleggen jullie met burgers met een indicatie voor Beschermd Wonen? Karin: ik zit in de klankbordgroep GGZ. Daarin zitten 7 cliënten en 3 ouders van mensen met een indicatie. Het is best ingewikkeld om goed met de doelgroep te praten. De jongeren die aan de pilot mee doen hebben er wel hun zegje over gedaan. Andere mensen met indicatie Beschermd Wonen zijn nog minder goed bereikt, ook omdat de cliëntenraad van het RIBW minder actief is.
4. Bestaat er een risico dat als jullie het goed regelen in Wageningen dat jullie dan door een aantrekkende werking teveel aanvragen krijgen voor Beschermd Wonen? Rudy: Ja, dat risico bestaat, maar vooralsnog gaat beleid voor budget.
5. Zijn er moeilijkheden? Rudy: ja, het CAK deed alleen zaken met centrumgemeenten, en de SVB op gebied van Beschermd Wonen ook.
6. Volledig Beschermd Wonen thuis: is dat eigenlijk wel mogelijk en waar loop je dan tegenaan als je er wél voor kiest? Rudy: als tijdens een keukentafelgesprek duidelijk wordt dat Beschermd Wonen met ZIN-aanbieders niet gaat lukken, dan blijft het toch zo dat de regels niet mogen beperken waar het écht om gaat. In zo'n geval kan via pgb Beschermd Wonen thuis geregeld worden.
7. Een pgb is toch ook mogelijk als er wél ZIN is? Kristine: ja, dat klopt. Een pgb kan ook dan, mits de budgethouder of een vertegenwoordiger het goed kan beheren.
8. In Utrecht maken consulenten soms mee dat een hele familie leeft van het pgb van een familielid en dat er bij herindicatie een intimiderende sfeer hangt. Rudy herkent dit niet in Wageningen en geeft aan dat fraude bij pgb's laag is
9. Is ZIN minder fraudegevoelig? Nee, maar het beeld in de media is dat pgb fraudegevoelig is

10. Mag je dan overal Beschermd Wonen thuis met een pgb? In Wageningen en Utrecht mag het, maar het is erg afhankelijk van de gemeente.
11. Moeten alle gemeenten een beleidsvisie maken over Beschermd Wonen? Ja, dit jaar. Er zijn centrumgemeenten die dit invullen volgens de letter van de wet en een pgb in de thuissituatie niet willen toekennen.
12. Wat is het verschil tussen budget uit Beschermd Wonen en budget uit de gewone WMO? Dat verschilt erg per gemeente. Er zijn bv. gemeenten die een plafond zetten op het aantal begeleidingsuren uit de reguliere WMO. Dit is volledig afhankelijk van regionaal en lokaal beleid.
13. Wooninitiatieven gaan voor meerdere jaren verplichtingen aan. Hoe moet dit als de lengte van indicaties kort is? Hierdoor ontstaat veel stress. Gemeenten moeten kijken wat de inwoner nodig heeft dus de indicaties zouden voor meerdere jaren afgegeven moeten worden. Er is geen maximumtermijn voor een indicatie.
14. Wat kan er gedaan worden om de stress rond keukentafelgesprekken te verminderen voor de doelgroep? Suggesties zijn om het gesprek elders te voeren (niet thuis) of om slechts kort kennis te maken en vervolgens het gesprek met een vertegenwoordiger voort te zetten.
15. Wat als iemand met zeer specifieke woonwensen/eisen niet in staat is tot het voeren van eigen regie en daarmee niet in staat is een pgb te beheren? Dan kan een vertegenwoordiger deze taak overnemen waardoor de gemeente toch maatwerk met een pgb kan mogelijk maken.

Conclusie

Beschermd Wonen thuis met een pgb is prima mogelijk en zorgt voor maatwerk en vernieuwing. Voorwaarde is wel dat de budgethouder zelf of een vertegenwoordiger het pgb goed kan beheren.